

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

2. De testamentis priuilegiatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

si quis velit sua bona Ecclesiae aut pauperibus post mortem suam obuenire, quomodocunque disponat, siue paciscatur, validam esse dispositionem, ita tamen, ut ante mortem reuocare possit.

NB. Eiusmodi pacta tamen valent inter priuatos, si fiant de futura successione reciproca, dummodo fiant per modum donationis morte confirmanda. Idque inter coniuges receptum esse in Germania constat Mynfingerus.

C A P. II.

De Testamentis priuilegiatis.

- 1 **T**estamenta priuilegiata uoco, in quibus uel nulla iuris ciuilibus solemnitas requiritur, uel non plena & perfecta. Ex horum numero primum locum obtinent testamenta & legata ad pias causas, id est, quae praecipue ad honorem Dei, Sanctorum honorem, uel animae salutem facta, puta, quae Ecclesiis, piis locis uel in captiuorum redemptionem, in pauperum, uel Religiosorum, quamuis consanguineorum, sustentationem, in satisfactionem pro peccatis &c. relicta sunt.
- 2 In testamentis & legatis ad pias causas nulla ciuilibus solemnitas requiritur. Ratio, quia iura secularia causis Ecclesiasticis nullum praedictum afferre possunt, nisi à S. Pontifice recepta & probata sint; sed solemnitates ciuili iure introductae circa Ecclesiasticas causas receptae non sunt. Ergo.
- 3 Seu nutu, seu quocunque signo ad piam causam quippiam relinquatur, ualida est dispositio: quia iure naturali ac gentium plus non requiritur, idem sentiendum de muto & surdo.

Coroll.

Coroll. Validum est testamentum, & quæcun-
que voluntas ad pias causas (exemplum in D. *Stetsch-
bein*) manu testatoris scripta, etsi nullus testis adhibi-
tus fuerit, modò sufficienter constet, esse scripturam
testatoris. Quia ad substantiam talis testamenti non
requiritur interuentus testium, licet sæpè 2. vel 3. re-
quirantur ad probationem, si aliud probationis ge-
nus haberi non possit.

Vnus testis sufficiens non est ad probationem 4
cum alterius præiudicio. C. licet vniuersis; de testi-
bus Id enim expediebat, certam regulam statuere,
ad impediendas hominum fraudes, vt ad minimum,
2. contestatione opus sit, quia alioquin plurimæ frau-
des & iniuriæ contingerent. Vnde illud; *Vnus testis,
nullus testis.*

Nulla testium probatione opus est, si de veritate 5
constet, V. C. hæredi, aliquid ad pias causas à testato-
re legatum fuisse; etsi in foro externo id nequaquam
probari possit, tamen in conscientiæ foro satisfacere
obligatus est.

NB. Parocho producenti manum à confitenti
vel scriptam, vel ipsi dictatam, in qua legata in pias
causas continentur, debet credi, si manus testatoris
agnoscatur, vel coram 2. testibus eius voluntas pro-
bari possit, (vt in *Telonario*) Parocho tamen ipsi-
met scribenti non creditur, nisi adducat. 2. testes NB.
masculos aut fæminas, quamquam etiam vnus NB.
cum Parocho sufficere poterit, licet legatum sit pro
Ecclesia sua (NB. quod tamen in Curia *Aschaffen-
burgensi* reiectum est in legato *Pellionis Vxoris E-
uz Gabij.*)

Item si testator in testamento, vel coram testibus
voluntatem suam declarauit, quod velit quædam ad
pias

pias causas erogare, sicut V.C. Confessarius suo m^o dauerat, Confessarius debet audiri, modo talia indicia afferat, vt spectatis circumstantijs verifimile sit, defunctum ea ipsi mandasse.

- 6 Testamentum inchoatum, sed non perfectum, (vt in D. Fleischbein) valet duntaxat quoad legata pia.
- 7 Testamentum alterius arbitrio commissum, valet piæ causæ fauore. V.C. instituo heredes bonorum meorum pauperes, quos Titius elegerit; Vel, Committo omnia bona mea arbitrio vel dispositione Titij, tunc Titius solo nomine hæres censetur, acque obligatus est totam hæreditatem in causas piæ distribuere, quia talis non decedit intestatus.
- 8 Captatoria institutio irrita est, V.C. quæ fit cum conditione aptata ad alterius animum captandum. V.C. instituo hæredem Sempronium, si & ipse me, vel fratrem instituerit: nam talis testatio etiam ne quidem in milite valet, quia bonis moribus aduertitur eiusmodi dispositio aptata ad adulandum alteri, & deludendum: nam qui conditionem apponit, postquam ab altero institutus est, voluntatem suam mutare poterit, cum vltima voluntas (vti dici solet) ambulatoria sit, vsque ad vltimum spiritum, & ante firma non censetur.
- 9 Legata pia ab hæreditatis aditione non dependunt, sicuti legata prophana: nam quod legata pia non possint, hæreditate non adita, est solennitas civilis iure introducta.
- 10 Testamentum ad piæ causas, valet etiam quoad legata prophana accessorie inserta. Ratio, quia subsistente principali, conuenit etiam subsistere accessorium. Et infirmitas vltimæ voluntatis ob des-

Actum ciuiliū solemnitarum ad causas pias non per-
tinet.

Testamentum non solemne inter liberos valet, 11
V.C. quod à patre, matre, auo, auia, inter liberos con-
ditum est; sicut statuit Constant. in l. vlt. Cod. famil.
hercisc. Seu Epistolæ parentis esse memoretur, siue
quocunq; alio modo scripturæ, quibuscunq; verbis;
& iudicijs inueniantur relicta.

Licet extrinseca testamenti imperfectio ob lega- 12
lium solemnitarum defectum non vitiet testamen-
tum inter liberos (quippe quod ob mutuam charita-
tem cessare debeat, inter eos omnis suspicio fraudis,
ad quam cauendam, alioquin iuris solemnitates re-
quiruntur) secus tamen dicendum de imperfectioe
intrinseca, id est, si testator voluntatem non plene
declarauit.

NB. Extrinsecè imperfectum testamentum valet
etiam, tamen si pater liberos suos inæqualibus por-
tionibus instituerit: nam talis inæqualis diuisio habet
vim prælegatorum: item, valet etiam erga liberos
principis rescripto legitimatos, etiam subsequente
matrimonio. Imò etiam erga naturales; si mater non
sit illustris: quia comparatione matris, filij naturali-
ter quasi legitimi habentur.

In testamento scripto inter liberos condito, ma- 13
ior solemnitas requiritur (nimirum temporis condi-
ti testamenti adiectio, nomina filiorum & portio-
nes, manu testatoris scriptæ, aut saltem subscriptione
patris aut filiorum) quam in nuncupatio, quia cir-
ca illud Iust. nianns nihil innouauit, si coram 2. testi-
bus masculis vel fœminis factum fuisse constet. Et-
iam tale testamentum scriptum à patre quoad legata
extraneis relicta.

Porro

Porro de testamento descendentium erga ascendentes nullum priuilegium in iure reperitur.

14 Testamentum quod miles in bellica expeditione sine iuris solemnitate condidit firmum est, etiam post missionem, si ille intra annum moriatur, modo 2. testes adfuerint, etiam non rogati.

15 Testamentum coram principe oblato libello conditum, vel coram Iudice publice insinuatum, etiam testium &c. solemnitatem non requirit (sicut hic moris in Curia, quia acta iudicij habent vim testium).

16 Hominibus rusticis sufficiunt 5. testes, si plures in eodem loco, ubi testamentum condere volunt, haberi nequeunt; nec opus est subscriptione testium, si inueniri literati non possint, secus si reperiri possint.

17 Æquum est, ut si in loco V. C. pestis tempore plures testes aduocari non possint, duorum presentia ad valorem testamenti sufficiat, (eo quod lex non obliget illos, qui ea seruare non possunt, sed haec ratio infirma est; quippe cum si inter rusticos defuerint, 5. testes, testamentum irritum est, etiam si non possint haberi 5.) licet spectato iuris rigore, aliud docendum sit. Ratio assertionis est; quod ob æquitatis rationem in Camera imperiali receptum sit, ut testamentum coram 2. testibus, vel tribus, inter quos tres confessarius vnus esse potest, pestis tempore valeat.

18 NB. In terris S. Pontifice subiectis valet testamentum coram paroco & 2. testibus vel tribus alij conditum. Venetijs & Viennæ tali tempore de consuetudine sufficiunt 2. testes.